# דברי אמת — תצוה



איתא בספר הקדום ועוד מעין זה כי אתה מרומז בחסד וכדאיתא שם וי"ו מרומז על שורש החסד שנתפשט להחסד שמרומז בוי"ו ויו"ד ע"כ התחלה של הויו הוא יוד והתפשטו' הוא ויו וכדאיתא בספר לקוטי תורה על ויעתר יצחק. וכמו יומם יצוה ה' חסדו גו' מזלא ימשיך מחסדו שורש החסד ומקור הנדיבות וזה וחסדו ליומם הוא חסד שורש כל החסדים כמו ביום ראשון נברא שורש הכל כדאיתא את השמים ואת הארץ. שמים וצבאי' והארץ וצבאים. ובכל יום רק הוציא מכח אל הפועל. וידוע עולם חסד יבנה הגם ששת ימים עשה ה' כו' כ"א שהחסד הוא השורש (וזה בהבראם באברהם) ע"כ גם אברהם [שורש] כל הצדיקים וזה אחד היה אברהם ע"כ נתן לו ארץ הכנעני. הגם שהיא ארץ שבעה עממים ופי' רש"י ז"ל ידוע. וי"ל עוד כנ"ל כי עיקר המדות להיות האהבה רק לה' לא לשום ענין אחר וזה הוא מדת אברהם אוהבי וזה לעומת זה כי השבעה אומות נגד שבעה מדות מחסד ולמטה כן שמעתי בשם הרב ר' ישראל בעש"ט וכמו שהקדושה כולם יצאו מאברהם כי מדתו שורש כל טוב כן להיפך להבדיל יצאו כולם מכנעני ומרומז באהבה רעה ותאות [רעות] לשון כנען ותגר שנותן הקדושה בעד תאוה רעה לפי שעה ר"ל. וכן חתי לשון תחת נגד פחד. וכן אמורי נגד תפארת לשון את ה' האמרת כו' וכן כולם פרשנו בעזרת אל ב"ה. ע"כ כשבא א"א ע"ה לא"י נאמר והכנעני אז בארץ שלא אבדו ע"כ הבטיחו ית' שיתן לו ארץ הכנעני. ובשעת המריבה עם רועיו ושל לוט נאמר והכנעני והפריזי אז יושב בארץ יש שינוי בכאן לשון יושב וגם הפריזי מוסיף ולפי הנ"ל ניחא כי הפריזי מרומז בנצח רע שרוצה דוקא לנצח את חבירו ומזה בא מריבה. וזה והכנעני והפריזי אז יושב כו' ע"י מריבה חלילה מתגבר ויש להם ישיבה. והכנעני כנ"ל כי הכל ממנו ע"י תאוה רעה שאינה רק לה' לבד. ובקדושה. א"א ע"ה. והוא אותיות אהב רם. (ונגד נצח משרע"ה עניו וסבלן ולא נתקוטט):

[עוד] ואתה תצוה כו'. י"ל דידוע דבהמ"ק נחרב ע"י שנאת חנם ממילא ראוי להתנהג בהיפך מזה דוקא באהבה רבה. וזה עכ"פ העובדי ה' ב"ה יראו וידקדקו להיות ביניהם אהבה גדולה ואם יזדמן לאדם איזה שנאה על חבירו מפני שלא טוב עשה לו יזכור שזה הוא מעשה יצה"ר לעכב הגאולה ח"ו כנ"ל. והנה לזה צריך הכנעה ושפלות בדעתו כי שני גאים א"א לאהוב כראוי א' את חבירו. ועוד ע"י הכנעה אינו מקפיד ומדקדק דוק ותשכח. והנה איתא הגאולה תהי' בזכות משה רבינו ע"ה. וזה ואתה תצוה את בני ישראל פי' מדרגותך שאתה עניו מכל: ועוד ואתה תצוה לשון התחברות כמו לצוות לזה. צוותא חדא. וזה שמעתי ולא מטעמי: ועוד תצוה לשון הכנעה ושפלות שיחזיק א"ע כל א' לצוותא בעלמא: ועוד תצוה פי' תחבר את בני ישראל הוא הכסא כבוד שורש נשמותיהם של ישראל שהוא מתמת כ"ה וזה כביכול שכינה עמנו כי הקב"ה שוכן בכסא כבודו: תצוה את פי' אשר עם בני ישראל להקב"ה. ולפי' ראשון גם מכם והלאה ע"י שיתנהגו בדרכך: ויקחו אליך פי' מה שנובע ממני אליך יקחו גם הם ממני. ע"כ לא כתיב ויתנו. ומפרש מה הוא שמן זית כי שמן יצא מזית שקשה נשכחה ושמן מרומז על חכמה שיש בה בהעלם אור אשר מאיר ע"י הדלקה וידוע כי נובלת חכמה שלמעלה תורה אור וחכמה מאין תמצא ואין לא נתפס בו מחשבה נקרא שכחה וזה ודאי נובע למשה וכן להמתנהגים בדרכו וזה שמן זית זך ע"י עוסקים בתורה בכ"ז אותיות. וכן נמי פשוט כי מכל עולם יש חכמה ומפרש זך מעולם עליון. ועוד כתית שיכתת ב"ה את שונאי ישראל. למאור כדי שתאירו אתם כדכתיב [צפני' ג] הכרתי גוים נשמו פינותם אמרתי אך תיראו אותי תקחו מוסר. וכן לץ הוכה ופתי יערים. להעלות נר תמיד ע"י תפלתיכם תענו נר כי תפלות נגד תמידין תקנום וכן בתורה ג"כ מרומז בתמיד על שכתיב והגית בו יומם ולילה:

והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו כו'. הנה פסוק זה בפ"ע לכאורה אין לו פירוש. ועוד מה ונשמע קולו בבואו ובצאתו הלא בקודש הוא היכל בהילוכו נשמע קולו. ופרשנו בדרך מוסר דשמעתי מרבי ז"ל הלצה קרוב לדרך אמת על וכבר אמר אנא השם ונשמע קולו כו' פירוש ודאי צריך לאדם הצנע משא"כ אם עשה תשובה כבר זמן רב ומורגל

באמת אין חשש אפילו בגלוי וזה וכבר אמר אנא השם שבקש רחמים ע"כ ונשמע קולו משא"כ אם מקרוב בא. והנה פרשנו על בשעת פטירתן היו אומרים יופי לך מזבח ר' יהודה אומר כו' כי כשאדם במדרגה עליונה אי אפשר לבא לו גאוה ח"ו מפני יראתו וקדשתו כי אם אח"כ כשירד מעט. שלא תמשוך מהגדלות והתלהבות שום גדלות רע צריך לחשוב ביראה או בענוה ושפלותו. וזה בשעת פטירתן היו אומרים (אמירה בלב) יופי פי' היופי מה שבא מזה לך מזבח הוא היראה זבוח יצרו לבוא מתפארת למלכות שמים הוא יראה לא לימשך ח"ו לבטלה ר' יהודא אומר גם ענוה וזה לי"ה ולך מזבח כי יה היא ענוה שיזכור שעדיין אין השם שלם בעונותינו כי דור שלא נבנה בימיו כו'. וכן פרשנו המדרש ומשה עלה אל האלקים עלה בענן וירד בענן וזכות אבות עולה ויורדת עמו: והוא תמוה. ומה כוונתו. ופרשנו שפי' ומשה והוה למיכתב ויעל משה וכן וירד משה הלא בגוי' משתעי הי' לו לכתוב וירד מן ההר ע"כ אמר עלה בענן הוא הכנעה כמו הוה קבל. ויהי הענן והחשך. וירד בענן פי' בהכנעה הגם שבשעת עלייתו וירידתו אפשר לזכור המדרגה שעולה לה' ויורד ממנו ה' שבהיותו לפניו ית' במקום גילוי שכינה א"א לבוא שום גאוה כנ"ל משא"כ בפטירתו לזה אמר וזכות אבות עולה ויורדת עמו פי' שתלה הכל בזכות אבות. וזה והיה על אהרן לשרת לשון שמחה שכל שמחתו יהי' רק לשרת לפניו ית' ואז ונשמע קולו גם בבואו ובצאתו ולא ימות שלא תבא לו גאוה כלל:

ועשית ציץ כו'. לשון מציץ שיסתכל להיות זהב טהור בלי חשש שום אבק גזל כי רובם בגזל וביותר צריך הכתוב לזרז כו'. וי"ל עוד ועשית ציץ לשון ויצץ ציץ יראה בשכלו בעזרתו ית' להמשיך עושר לישראל ע"י זה ופתחת עליו כו' קודש לה' וכנזכר לקמן בסוף הפרשה בוזה הדבר: ושמת אותו על פתיל תכלת פי' על התפשטות הדין כי ימתיק הדין יבא מזה מזוני ועושר וכנזכר לקמן בתוך ד"ה וזה הדבר. והי' על המצנפת פי' על הדביקו' תועלת לדביקתו (ולאהבה וריעות כמו ותרענה באחו שאין עין ברי' צרה בחברתה וכמו השם גבולך שלום): אל מול פני המצנפת יהי' כמו מנורה נוכח השלחן כי מצפון זהב הוא בינה מבין דבר מתוך דבר הוא הצפון בו ונגד חכמה שמנורה מרומז בו ומשם בא הדביקות כי הן יראת ה' היא חכמה:

במדרש וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי כו'. והשורש הוא ע"י תורה זכה לכבוד שנוצינו בד"ה אדם שת אנוש ולא נזכר כבוד אלא ביעבץ והוא נכבד כו' ע"י תורה וכן באהרן על שתורת אמת היתה בפיהו כו' זכה לכבוד ועשית בגדי קדש כו' לכבוד ולתפארת לכאורה מה בעי בזה ועוד למעלה היה לו לומר זה על פסוק ועשית בגדי קודש. וי"ל שמפרש יתור לשון הדבר יהי' לכתוב וזה אשר תעשה להם ע"כ מפרש בשביל התורה הוא הדבר דברי תורה. ואנו פרשנו בתוך ענין גדול שאמרנו בעזרתו ית'. בא בתוך ענין. כי ע"י המתקת הדין בא פרנסה כמו שפרשנו כמה פעמים לקרב אל השכל מה שאיתא מ"ן בא מאותיות מנצפ"ך שהמתיק וכן הערוך לפני שולחן נגד צוררי כי שולחן בצפון וכן מצפון זהב יאתה וידוע שהיצה"ר נקרא צפוני. על כי העיקר הוא היצה"ט שמביא לרצונו ית' והיצה"ר הוא תועלת לעבדו ית' בחשקות וגם אם מתגבר עליו האדם נחת רוח לפניו יתברך יותר. והוה כמו טפל אל העיקר כמו ימין הוא העיקר והשמאל הוא נופל ויד כהה וכן העיקר הוא לעובדו ית' וצריך פרנסה לזה להיות תועלת לזה ובא משורש הדין שהי' ג"כ טפל להחסד כדי שנהיה יכולים לקבל החסד כנ"ל כמה פעמים. וע"כ מזה יכולים להמתיק הדין שלא יהי' כ"א על שונאי ישראל למשוך מזה תועלת לישראל כמו שכתוב הכרתי גוים כו' [צפני' ג'] וכן על השונאים הרוצים לבלבל מרצונו ית' ומזה בא גם פרנסה להיות תועלת להעיקר רצונו ית' ואז תמשיך מזה עשיית רצונו ית' א' שלא חסר מה שצריך כי אם אין קמח אין תורה ולהנצל מעניות המעביר על דעת קונו ר"ל. ועוד הנפש מרגיש מאיזה דרך בא לו טובו אם הוא ע"י תפלת והמשכת אדם ומתקרב אליו דוק ותשכח ממילא ידריכו בדרך טוב (וכן פשוט כמו שפי' רש"י ז"ל על ריש דברים אחרי הכותו כו'). וזה ואתה להמשיך ו לאתה כדאיתא בספר הקדום מעין זה באופן אחר ע"י זה תצוה את בני ישראל כו'. וזה י"ל וזה הדבר פי' הדין שמרומז בדבר לשון קשה תעשה ממנה זה פי' פרנסה זיי"ן ה' לזון את העולם הנברא בה' ע"י זה תעשה להם לקדש אותם כו'. כי כמה פנים בתורה: